

Grön Flagg

Den här presentationen tar upp grundläggande information om Grön Flagg som är ett verktyg och en certifiering för att jobba med miljö och hållbar utveckling utifrån skolans/förskolan förutsättningar och önskemål. Skolan/förskolan börjar där man befinner sig nu och väljer tema och arbetsområden som känns viktiga och roliga. Vi/jag kommer att berätta om syftet och tanken med certifieringen, hur det går till praktiskt att gå med samt hur vi sedan arbetar med certifieringen. I slutet finns exempel på mål och aktiviteter som skolor och förskolor har jobbat med inom sitt Grön Flagg-arbete.

Grön Flagg

- Är en del av ett internationellt nätverk – Eco-Schools, som finns i 47 länder
- Startade 1996 i Sverige
- Grön Flagg-nätverket består av mer än 2000 skolor och förskolor!

Grön Flagg är den svenska delen av Eco-Schools som drivs av Foundation for Environmental Education (FEE). FEE startade sin verksamhet 1981 och är ett internationellt samarbetsorgan för miljöorganisationer. Mer än 40 länder deltar idag i Eco-Schools som omfattar en miljon pedagoger, barn och ungdomar. I varje land finns det en nationell koordinator som samordnar Eco-Schools. I Sverige är det Håll Sverige Rent som är den nationella koordinatör.

Eco Schools har sina rötter i en kampanj i Köpenhamn från början av 1990-talet. Under parollen "Gläd en and, Spar lidt vand" arbetade barn och ungdomar för att minska vattenförbrukningen i skolan. I Sverige startade Grön Flagg 1996 och idag finns mer än 2000 skolor och förskolor med i nätverket.

Grön Flagg skapar handlingskompetens och framtidstro genom att...

- utgå från barnen/eleverna
- alla är delaktiga och har inflytande
- handla/agera
- dela med sig och att ta in andras erfarenheter

Grön Flagg handlar om att elever/barn och personal blir medskapare av ett hållbart samhälle där alla känner att de gör något för att förbättra för sig själva, andra och miljön, nära och långt bort. Genom att sätta upp nåbara och utmanande mål tar skolan/förskolan sig an olika lokala och globala utmaningar såsom att förbättra sin närmiljö, samtala om en hållbar livsstil, lära sig om klimatfrågan och minska sin energiförbrukning. Barnen/eleverna och personalen får en känsla att de kan göra något för att förbättra situationen och lära sig mer – de får handlingskompetens och får en mer positiv framtidstro!

Vad menar vi med handlingskompetens för hållbar utveckling? Det finns olika förklaringar. Gällande Grön Flagg använder vi begreppet på följande sätt: "En förmåga, baserad på kritiskt tänkande, att tillsammans med andra människor ta ansvar och agera för en hållbar utveckling." Denna förmåga bygger på motivation, kunskap och vilka möjligheter som erbjuds. Motivationen påverkas av hur delaktiga och medbestämmande barnen/eleverna upplever sig vara. Ge barnen/eleverna möjligheter att delta i demokratiska samtal om vad som är det goda livet, för alla människor på jorden, nu och i framtiden.

Grön Flagg är både ett pedagogiskt förhållningssätt och ett praktiskt arbete för att skapa en mer hållbar skola/förskola och ett hållbart samhälle.

Att utgå ifrån barnen/eleverna

Grön Flagg bygger på barnens/elevernas tankar och viljor. Det gäller både när arbetet med ett Grön Flagg-tema påbörjas, när mål och aktiviteter väljs och utförs samt när ett tema avslutas genom utvärdering.

Att alla är delaktiga

En av de viktigaste grundtankarna inom Grön Flagg är att alla i verksamheten ska vara delaktiga och ha möjlighet till inflytande. Hela skolan/förskolan arbetar mot gemensamma mål och barnen/eleverna får chanser att samarbeta och genomleva demokratiska processer.

Vad ger Grön Flagg?

- Struktur och kontinuitet
- En tydlig profil
- Ett verktyg för att nå mål i läroplaner och kursplaner
- Pedagogiskt material och inspiration

• Struktur och kontinuitet i hållbarhetsarbete

Grön Flagg syftar till att skapa kontinuitet och struktur i miljö- och hållbarhetsarbetet. Ansvaret delas på flera, både barn/elever och vuxna och de enkla rutinerna gör det lättare att hålla arbetet igång.

• En tydlig profil

Grön Flagg ger skolan/förskolan och kommunen en tydlig profil som synliggör ert engagemang för miljö och hållbar utveckling. Att skolan/förskolan jobbar mot gemensamma mål gör att samarbetet ökar och att vi-känslan på skolan/förskolan stärks.

• Ett verktyg för att nå mål i läroplanen och kursplaner

Grön Flagg är en hjälp att nå mål i läroplanen och kursplanen. De grundläggande principerna inom Grön Flagg underlättar för pedagogen att nå mål som till exempel; barns- och elevers inflytande, att verka som samhällsmedborgare och att värna om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

• Pedagogiskt material och inspiration

Ni kan få inspiration ifrån andra i nätverket och ifrån oss på Håll Sverige Rent. På Håll Sverige Rents hemsida finns material och inspiration uppdelat på Grön Flaggs teman och det finns en Grön Flagg-blogg där alla i nätverket kan dela med sig av sina erfarenheter.

Teman inom Grön Flagg

- Klimat och energi
- Konsumtion
- Kretslopp
- Livsstil och hälsa
- Närmiljö
- Vattenresurser

Inom Grön Flagg finns det sex olika teman att arbeta med. De är breda och kan inkludera många områden och är främst till för att inspirera till att hitta frågor och ämnen som rör dagens stora utmaningar.

Skolan/förskolan arbetar minst sex månader och maximalt arton månader med ett tema innan de går vidare till nästa. Tanken är att man ska arbeta sig igenom alla teman. Det går bra att jobba med samma tema i högst två omgångar efter varandra, men att skolan/förskolan då fortsätter att utveckla arbetet genom att sätta upp nya mål och aktiviteter.

När skolan/förskolan har avslutat ett tema och valt ett nytt ska arbetet med de gamla målen helst fortsätta parallellt med de nya. Har man börjat hjälpas åt att minska på elförbrukningen i verksamheten inom temat klimat och energi ska det arbetet såklart fortsätta.

Att gå med i Grön Flagg

1. Ta ett demokratiskt beslut att ansluta er - involvera barnen/eleverna!
2. Skaffa en politisk fadder
3. Ansök om att gå med och öppna ett eget konto på www.hsr.se
4. Starta ett miljöråd
5. Välj ett Grön Flagg-tema
6. Ta fram en handlingsplan innehållande:
 - Fem mål för hela förskolan/skolan
 - Minst fem aktiviteter
 - Eventuella övriga insatser ni kan göra i er verksamhet för att den ska bli mer hållbar (inte obligatoriskt!)
 - En strategi för hur ni vill synliggöra ert miljö- och hållbarhetsarbete (obligatorisk men ni lägger ribban!)

1. Personal och barn/ungdomar fattar tillsammans ett beslut om att gå med. Alla i personalen bör ha en förståelse för vad Grön Flagg innebär och sedan kan barnen och eleverna göras delaktiga genom att få information, exempel på vad Grön Flagg-arbete kan innebära på en skola/förskola samt en möjlighet att tycka till.
2. I ansökan ingår det att ha med namnet på en så kallad fadderpolitiker. Detta för att underlätta att kommunen ska känna till ert arbete. Denna politiker hålls uppdaterad om ert arbete t.ex. genom att få läsa era rapporter.
3. Sedan kan en ansökan göras via Håll Sverige Rents webbplats och här skapar man också ett eget Grön Flagg-konto. Hjälpt och stöd att göra detta kan man få genom att ringa Håll Sverige Rent.
4. Miljörådet spelar en viktig roll i Grön Flagg-arbetet. Rådet ska bestå av både barn/ungdomar och personal. På förskolan kan man ha ett separat miljöråd där barnen är delaktiga. Även föräldrar får gärna ta del av miljörådsarbetet.
5. Sedan väljs ett av de sex teman som ingår i Grön Flagg. Börja med det som upplevs som intressant och engagerande!
6. Handlingsplanen är planen för Grön Flagg-arbetet och innehåller fem delar; tema, mål, aktiviteter, hur hela verksamheten kan göras mer hållbar och hur arbetet ska synliggöras i er egen verksamhet och utåt till föräldrar och samhälle.

Det kostar inget att gå med i Grön Flagg med vi tar ut ett självkostnadspris för flaggan. Den finns både som fasadflagga och som en större flaggstångsflagga.

Steg för steg till Grön Flagg

Grön Flagg-arbetet är en kontinuerlig process där arbetet inte slutar vid första certifieringen utan arbetet är tänkt att fördjupas och utvecklas med tiden. När skolan/förskolan har avslutat ett tema och valt ett nytt ska arbetet med de gamla målen helst fortsätta parallellt med de nya. Har man i verksamheten t.e.x börjat införa dagliga motions- eller rörelseaktiviteter för att förbättra hälsan ska dessa leva vidare. Har man aktiviteter som är mer utav en engångsföreteelse som en resa eller studiebesök kan dessa såklart vara en del av just den Grön Flagg-omgången.

Mål och aktiviteter

Mål – Vad vill vi uppnå?

En förändring eller utveckling på förskolan/skolan.

Formulera målen så de bli:

- Utmanande
- Nåbara
- Roliga

Aktiviteter – Hur ska vi uppnå målen?

Gör aktiviteterna:

- Konkreta
- Åldersanpassade
- Visa på delaktighet

Mål:

Alla mål ska involvera hela skolan eller förskolan.

Målen ska formuleras så att de visar på den förändring som man önskar att nå. Det är lätt att målen uppfattas som rubriker istället för mål. Tanken med målen är att de ska fungera som en positiv drivkraft och förtydliga vad som faktiskt vill uppnås.

Aktiviteter:

Det konkreta som ska göras för att nå målen. Aktiviteterna formuleras så att det blir tydligt hur alla skolår/avdelningar/barngrupper görs delaktiga i aktiviteterna för att uppnå de fem målen. Antingen har man gemensamma aktiviteter för alla eller så jobbar man på olika sätt i olika skolår/avdelningar/barngrupper. Det kan vara fler aktiviteter per mål om ni t ex vill ha dem åldersanpassade.

Tanken med Grön Flagg är att det ska bli en naturlig del av verksamheten. Arbetet ska också bygga på att man fortsätter att ta nya steg hela tiden och utvecklas utefter egna förutsättningar.

Så här kan mål och aktiviteter se ut

Förskola – Tema Livsstil och hälsa

Mål: Att skaffa oss fler sinnliga upplevelser

Aktiviteter:

- Vi ska göra ett sinnesrum.
- Tillverka mjuka kuddar av gamla tyger.
- Massage, fotbad, och lyssna på lugn musik.
- Tillverka känselpåsar med saker som är mjuka, hårda, sträva.
- Lukta på olika saker vi hittar i naturen.

Mål: Att se till att pojkar och flickor får samma möjlighet till lek

Aktiviteter:

- Personalen ska observera om pojkars och flickors lek skiljer sig.
- Göra en handlingsplan för hur vi kan förändra invanda mönster.
- Tillsammans prata om dessa mönster och höra vad barnen tycker och vilka förändringar de skulle vilja se.

Mål: Att skaffa oss fler sinnliga upplevelser

Aktiviteter: Pedagoger och barn ska göra i ordning ett sinnesrum. Tillsammans ska vi tillverka mjuka kuddar av gamla tyger och ta fram madrasser där barnen kan få massage, fotbad, och lyssna på lugn musik. Vi ska också tillverka känselpåsar med saker som är mjuka, hårda, sträva mm, samt lukta på olika saker vi hittar i naturen och ficklampor med olika färger. Vi kommer att dela in alla barnen i grupper så de i lugn och ro får prova på de olika aktiviteterna.

Mål: Att se till att pojkar och flickor får samma möjlighet till lek

Aktiviteter: Personalen ska först observera om pojkars och flickors lek skiljer sig i form av vilka lekar de leker, vilket material de använder och var de leker. Utifrån denna dokumentation ska vi göra en handlingsplan för hur vi kan förändra invanda mönster och bredda allas möjligheter till lek. Vi ska prata med barnen om dessa mönster och höra vad de tycker och vilka förändringar de skulle vilja se. Arbetet ska också leda till konkreta åtgärder för att t.ex. se till att alla barn har samma möjlighet att använda allt material och alla ytor på förskolan.

Så här kan mål och aktiviteter se ut

Förskola – Tema Konsumtion

Mål: Vi ska lära oss om hur vi kan vara rädda om våra resurser

Aktiviteter:

- Laga saker som går sönder.
- Barnen får ge förslag på vad man kan skapa av återvunnet material och av naturmaterial.
- Uppmuntra föräldrarna att ta med saker som vi kan använda.

Mål: Förskolan ska uppmuntra till mindre onödig konsumtion

Aktiviteter:

- Förslagslistor på alternativa födelsedagspresenter.
- Samtala om hur det känns att få en sak som snabbt går sönder?
- Göra en utställning med hållbara och miljövänliga presenter och med "skräpleksaker".

Mål: Vi ska bli mer medvetna om hur vi kan vara rädda om och återanvända våra resurser

Aktiviteter: I den dagliga verksamheten ska vi laga saker som går sönder tillsammans med barnen och se om vi kan använda sådant som vi normalt slänger. Barnen får ge förslag och ha idéer kring vad man kan skapa av det återvunna materialet. Vi ska uppmuntra föräldrarna att ta med saker från sina arbetsplatser som vi kan använda i den skapande verksamheten samt plocka in material från naturen.

Mål: Förskolan ska uppmuntra till mindre onödig konsumtion

Aktiviteter: Förslagslistor ska tas fram tillsammans med barnen på alternativa födelsedagspresenter i motsats till resurskrävande varor med låg kvalitet. Detta görs i samtal där vi pratar om t.ex. -hur känns det att få en sak som snabbt går sönder? Vad är roligt att leka med? Vad använder de mest för leksaker hemma och har de fått saker som de sällan leker med? Vad händer med de sakerna? Vi ska i slutet göra en utställning med hållbara och miljövänliga presenter och en del med "skräpleksaker" och påvisa den korta livslängden och resursslöseriet.

Så här kan mål och aktiviteter se ut

Förskola – Tema Närmiljö

Mål: Vi ska tillsammans undersöka barnens väg till förskolan

Aktiviteter:

- Barnen får visa sin väg till förskolan.
- Vi upptäcker tillsammans vad som finns att se på sträckan utifrån barnens ålder.
- Vi pratar om trygghet och vad vi tycker om eller inte i närmiljön.

Mål: Att förbättra utemiljön efter barnens önskemål

Aktiviteter:

- Barnen får rita och komma med förslag på vad de skulle önska till gården.
- De enkla saker vi kan bygga själva gör vi i olika grupper.
- Vi försöker använda återvunnet material eller saker från naturen där det går.

Mål: Vi ska tillsammans undersöka barnens väg till förskolan

Aktiviteter: I projektgrupper visar barnen sin väg till förskolan och vi samtalar om hur miljön till och från förskolan ser ut. Vi upptäcker tillsammans vad som finns att se på sträckan utifrån barnens ålder i projektgrupperna. Vi pratar om trygghet och vad vi tycker om eller inte och vad som upplevs som vackert eller fult i närmiljön.

Mål: Att förbättra utemiljön efter barnens önskemål

Aktiviteter: Barnen ska göras delaktiga i förnyelsen av förskolegården. De får rita och komma med förslag på vad de upplever roligt att leka med och vad de skulle önska till gården. De enkla saker vi kan bygga själva gör vi i olika projektgrupper där vi försöker involvera föräldrarna och barnen i så stor utsträckning som möjligt. Vi försöker använda återvunnet material eller saker från naturen där det går.

Så här kan mål och aktiviteter se ut

Grundskola – Tema Klimat och energi

Mål: Vi ska ta reda på vad energi är, både teoretiskt och praktiskt

Aktiviteter:

- Alla får som inledning titta på en film om energi
- Energidagar då eleverna får experimentera på olika stationer
- Diskutera det vi lärt oss och göra energiböcker och väggaffischer

Mål: Vi vill veta mer om det vi äter och hur det påverkar vårt klimat.

Aktiviteter:

- Eleverna följer ett livsmedel från "jord till bord" (livscykelanalys).
- Finns det alternativa varor, produktionsmetoder eller transporter? Vad är bäst för miljön?

Mål: Vi ska ta reda på vad energi är, både teoretiskt och praktiskt

Aktiviteter: Alla elever från förskoleklass till år 6 får som inledning titta på film om energi. Sedan kommer vi att ha energidagar då eleverna får experimentera på olika stationer. Vi ska bygga enkla strömkretsar med batterier och glödlampor. Vi ska också få prova på att konstruera egna vattenhjul och vindkraftverk. De yngre eleverna gör enklare experiment med statisk elektricitet och vindsnurror m.m. Efteråt ska vi diskutera det vi lärt oss och göra energi-böcker och väggaffischer

Mål: Vi vill veta mer om det vi äter och hur det påverkar vårt klimat.

Aktiviteter: I grupper får eleverna följa ett livsmedel från "jord till bord" (livscykelanalys). Var kommer varan ifrån, hur är den tillverkad, hur har den tagit sig hit? Finns det alternativa varor, produktionsmetoder eller transporter? Vad är bäst för miljön? Vi diskuterar gemensamt i klasserna och redovisar på olika sätt beroende på ålder.

Så här kan mål och aktiviteter se ut

Grundskola – Tema Konsumtion

Mål: Att skaffa ett kritiskt tänkande kring märkeskläder

Aktiviteter:

- Vi gör arbeten i klasserna för att ta reda på hur och var kläder tillverkas.
- Arbetet utmynnar i en gemensam temadag med en utställning där eleverna får berätta om sitt arbete för varandra.

Mål: Vi ska försöka bli medvetna om hur vi påverkas av reklam.

Aktiviteter:

- Vi ska göra värderingsövningar och tillsammans undersöka vilken typ av reklam som riktar sig till barn och ungdomar.
- Finns det reklam som riktar sig specifikt till tjejer eller killar?
- Vad använder reklamen för knep för att fånga vårt intresse?
- Prova att göra en egen reklam eller kanske antireklam.

Mål: Att skaffa ett kritiskt tänkande kring märkeskläder

Aktiviteter: Vi gör olika former av arbeten i klasserna för att ta reda på hur och var kläder tillverkas. Vi ska lära oss om hur arbetssituationen kan se ut i andra länder och ta reda på fakta om barnarbete etc. Vi ska också titta på tester; är dyrast alltid bäst? Detta arbete utmynnar sedan i en gemensam temadag med en utställning där eleverna får berätta om sitt arbete för varandra.

Mål: Vi ska försöka bli medvetna om hur vi påverkas av reklam.

Aktiviteter: Vi ska göra värderingsövningar och tillsammans undersöka vilken typ av reklam som riktar sig till barn och ungdomar och i vilka sammanhang och typer av medier de förekommer. Finns det reklam som riktar sig specifikt till tjejer eller killar? Vad använder reklamen för knep för att fånga vårt intresse? Sist ska vi prova att göra en egen reklam eller kanske antireklam.

Så här kan mål och aktiviteter se ut

Grundskola – Tema Närmiljö

Mål: Att ta reda på vad som behövs för att en stad skall fungera

Aktiviteter:

- Vad behövs för att man skall må bra i en stad?
- Hur och varför har städer kommit till?
- Arbetet ska resultera i att varje klass bygger en modell av vad som behövs för att en stad skall fungera.

Mål: Att ta reda på hur kommunen jobbar med miljöfrågor

Aktiviteter:

- Hur arbetar företag i närmiljön med miljöfrågor?
- Hur ser sophanteringen ut i kommunen?
- Vi ska efterforska dessa frågor genom att göra studiebesök, ringa och intervjua samt bjuda in folk till skolan.

Mål: Att ta reda på vad som behövs för att en stad skall fungera

Aktiviteter: Detta gör vi genom att jobba i grupper med öppna nyckelfrågor för att utgå från elevernas förförståelse. Vad behövs för att man skall må bra i en stad? Hur och varför har städer kommit till? Arbetet ska resultera i att varje klass bygger en modell av vad som behövs för att en stad skall fungera. Vi hoppas att vi skall få en förståelse om samhällets alla delar och att vi behöver varandra.

Mål: Att ta reda på hur kommunen jobbar med miljöfrågor

Aktiviteter: Hur arbetar företag i närmiljön med miljöfrågor? Hur ser sophanteringen ut i kommunen? Vi ska efterforska dessa frågor genom att göra studiebesök, ringa och intervjua samt bjuda in folk till skolan. Alla klasser ska genomföra minst två besök/läsår och studiebesök (soptippen, reningsverket, värmeverket, fastighetskontoret, något företag).

Att få hela verksamheten mer hållbar

- I vårt personalrum har vi en förslagslåda där alla kollegor kan lämna förslag och synpunkter för att utveckla vårt hållbara tänkande. Snart öppnar vi en förslagslåda för eleverna också.
- Vi i personalen cyklar i så stor utsträckning det går till jobbet.
- Vi tar emot gåvor från företag och föräldrar som vi återanvänder i vår verksamhet t ex. målarfärg, plantor, kläder, spel och leksaker.
- Vi har rensat ut onödiga kemikalier och har bara produkter som är miljömärkta.
- Skolan hjälpte till att dra igång "vandrande skolbussar" där grupper av elever tar sig till skolan tillsammans med en eller flera föräldrar.
- Vi jobbar kontinuerligt med att få in mer KRAV- och rättvisemärkta produkter till verksamheten.

Att synliggöra sitt Grön Flagg-arbete

- På föräldramöten informerar vi om våra mål och hur de framskrider. Föräldrarna uppmanas att komma med idéer och de får del av våra rapporter.
- Vi bjuder in barnens familjer på miljöveckan då vi har öppet hus och marknad.
- I en artikel i den lokala tidningen har vi berättat om vårt Grön Flagg-arbete.
- Vi dokumenterar allt vi gör och sätter upp det på vår utomhusanslagstavla.
- På vår hemsida finns foton och dokumentation om vad vi har gjort i vår verksamhet.
- Vi började ett föräldramöte med en tipspromenad med frågor om miljömyter.
- Barnen har gjort collage som sitter uppe på vår Grön Flagg-vägg.

Tips på hur skolor och förskolor visat upp sitt Grön Flagg-arbete

Med kunskap, motivation och möjligheter till förändring kan vi tillsammans nå hur långt som helst!

Foto: Emma Ingolf

För frågor kring Grön Flagg
eller erbjudanden om
exempelvis utbildning eller
nätverkande kontakta
Håll Sverige Rent:

Tel: 08-505 263 00

E-post: gronflagg@hsr.se

Webb: www.hsr.se/skola

